

РЕЦЕНЗИЯ

за научноизследователската и преподавателска дейност

на доцент д-р КРАСИМИРА ЛАЗАРОВА ТАБАКОВА

единствен кандидат по конкурс за заемане на академичната длъжност “професор” в Историческия факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението (Методика на обучението по история), обявен в ДВ бр.35 от 12.04.2013г.

Рецензент: ИРИНА КОЛЕВА КОЛЕВА, проф. д-р – Катедра „Етнология“, Исторически факултет при СУ „Св. Климент Охридски“, професионално направление 1.2. Педагогика/Теория на възпитанието и дидактика.

I. Обща характеристика и професионална биография на кандидата

Доцент д-р Красимира Табакова завършва специалност „История“ в Историческия факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ с втора специалност испански език. В професионалното си развитие тя усъвършенства своите компетентностикато учител, преводач и музеен работник.

След конкурс постъпва на работа в Историческия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, като преминава през йерархията на академично си израстване – през академичните длъжности – асистент /1983/ и доцент /2006/. Защитава докторска дисертация през 1996 г.

Специализирала е във Вилнюс /Р.Литва/ по двустранен договор между СУ“Св. Климент Охридски“ и Вилнюския педагогически университет, където чете и лекции; Мадрид, Валенсия, Севиля /Кралство Испания/ – по програма Арион - Сократ; работила е в Архива на Външно Министерство на К. Испания – 2010г. по проект „Диалог Европа“ на Историческия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

Научен резултат от едногодишната ѝ специализация в Мексико-сити през 1998/1999 е монографията ѝ „Мексико – България. Образователни паралели“ (2003 г.), с която се хабилитира.

От 2007 г. е заместник декан по учебната дейност – СУ „Св. Климент Охридски“ – Исторически факултет, като през 2007-2011 – отговаря за дейности, свързани с ОКС „Бакалавър“, а от 2011 и до момента – отговаря за дейности, свързани с ОКС „Бакалавър“ и „Магистър“.

Освен с административна дейност, тя активно участва в работата на следните комисии: заместник председател на комисията по организиране и провеждане на олимпиадата по история и цивилизация към МОН от стартирането ѝ през 2008 г.; член на постоянната комисия за признаване на дипломите за висше образование в НАЦИД към МОН (от 2008) и постоянната комисия при СУ „Св. Кл. Охридски“ за признаване на дипломите за висше образование от създаването ѝ през 2011г.; в Комисия на националния конкурс за добри учителски практики в областта на гражданското образование; на експертната комисия за оценяване на матурите по История и цивилизация към МОН; експерт към Центъра за оценяване на качеството на образованието (ЦКОКО) към МОН (2005-2010); член на екипа към МОН за разработване на учебните програми от 5 до 11 клас по история и цивилизация (2000-2002), разработване на проект за стандарт по гражданско образование/2011 –МОН/ и други.

От 2010 г. и до сега е главен редактор на годишник на Регионалния исторически музей – град Пазарджик.

Участвала е и участва в над десет научно – изследователски проекта от университетски и национален мащаб със самостоятелни или колективни разработки и/или като експерт – за вътрешното оценяване (ЦКОКО, МОН); за дистанционно обучение във висшето образование (СУ –ИФ,МОН); в актуализиране на учебната документация – подготовка на нови учебни програми за 8-10 клас по История и цивилизация и др.

Доц. д-р Табакова е рецензент на учебници към издателствата: „Анубис“, „Просвета“ и исторически атласи към Изд. „Домино“ – град Ст. Загора. Научен редактор на „Кратка история на Аржентина“ на Хорхе Саборидо и Лусиано де Правители (Изд. „Рива“, 2013 г., преводач Стефка Кожухарова).

В план – личностни компетентности, особеност на професионалните изяви на доц. д-р Красимира Табакова е постигнатото хармонизиране на постижения във всички основни направления на нейната дейност: научноизследователска, преподавателска и управленска.

II. Дидактическа рефлексия на научната продукция на кандидата

За участието си в конкурса за академичната длъжност „професор“, доц. д-р Красимира Табакова е представила коректно общ списък с публикации, които представят цялостното ѝ творчество: 3 монографии, 1 сборник със статии (в съавторство), 2 методически помагала (в съавторство); 36 студии и статии, от които 3 в чужбина.

Вторият списък е с публикациите, с които кандидатката участва в конкурса за професор, публикувани след 2006г., когато е получила академичното звание „доцент“, а именно: монографията **„Учебникът по история – дидактически аспекти“**(Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“. 335 с.; ISBN 978-954-07-3509-2) и **„Методика на обучението по история. Курс лекции“** (Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“. 321 с.; ISBN 978-954-07-3554-2. **под печат, невключена в предходния списък**), както и 7 статии от областта на дидактиката на историята (направление 1.3), 5 – исторически статии(направление 2.2) и 2 под печат (по една от двете направления).

В справката от Университетска библиотека на СУ „Св. Климент Охридски“ по публикациите на доц. д-р Кр. Табакова са отбелязани **80 цитирания** и **56 индексирания** в библиотечната мрежа у нас и в чужбина.

Цялостното творчество на доц. д-р Красимира Табакова е ориентирано в два основни проблемни кръга: методико – дидактически аспекти на историческото образование и исторически изследвания. В своята съдържателност те очертават изследователската територия на авторката, в които тя се ориентира към значими проблеми, които показват нейната прецизност, информираност и професионална компетентност. Във всичките си разработки тя се опира на постиженията на съответното направление от научното знание, като съблюдава научната етика и коректност.

Основни теми, които са обект на научните трудове, свързани с историческото образование:

- Теоретични и практически основи на историческото образование
- Теоретични и дидактически аспекти на учебниците по история
- Оценяването в обучението по история
- Интерактивни методи и тяхното приложение в обучението по история
- Сравнително образование

Исторически изследвания:

- Национален въпрос, политически партии
- Дейци на образованието и политическия живот след Освобождението
- Испански дипломатически документи за възрожденската, новата и съвременната българска история

Тематиката на представените трудове е актуална и значима от научно гледище.

Доц. Табакова се е опитала да търси връзката между общо дидактическите и специфичните принципи, прилагани в обучението по история, да концептуализира методологическата основа на научни парадигми, както в историографията, така също и намерили пряко отражение в учебно–методическите пособия в обучението по история. В изследванията си авторката търси връзката между ДООИ – Учебни програми и постижими от учениците резултати, съобразени с ЕКР (Европейската квалификационна рамка), и Националната квалификационна рамка с цел повишаване качеството на образованието и снижаване на „субективността“ в процеса на обучение, подчинени на субект – субектния подход на дидактическо взаимодействие.

Нейната монография и Курсът лекции са с адресат: студенти от ИФ на СУ „Св. Климент Охридски“, както и учители от различни видове и типове образователни институции и други педагогически специалисти.

Публикациите представят кандидата, като учен с иновационни нагласи, лансиращ нови концептуални идеи пред специалистите в частно дидактически аспект – методика на обучението по история.

Разработените и апробирани научни изследвания представят актуални и значими по своя характер идеи, които имат пряко отношение към реализирането на европейски и национални стандарти в тази област и *са с подчертан принос в теорията и практиката на методиката на обучението по история у нас.*

III. Учебно – преподавателска дейност

Доц. д-р Кр. Табакова е титуляр по дисциплината „Методика на обучението по история“, който провежда със студентите от специалност „История“ и специалностите: „МСЮЕ“, „Архивистика и документалистика“ и др. Апробираният и отпечатан – „Курс лекции“ е изключително полезен в процеса на обучение: „преподавател – студент“, както от гледище на дидактиката на висшето училище, така и от гледище на неговия мултиплициращ ефект в други висши училища в българското образователно пространство с идентичен профил. Друг основен курс е: „Интерактивните методи в обучението по история“, който доц. Табакова преподава в специалностите от направление 1.3. Педагогика на обучението по – „История и география“ и „История и философия“. Освен това тя чете два избираеми курса в модула за придобиване на учителска правоспособност.

Ръководител е на две програми за ОКС „Магистър“: „Образованието по история в средното училище“ и „Гражданското образование чрез обучението по история“. По своя характер те са интердисциплинарни, като включват дисциплини в областта на педагогиката и лингводидактиката /ФП, ФСФ/. Чрез тях се търси надграждане на теоретичната подготовка, усвояване на когнитивни компетентности в областта на дидактиката на историята, както и на психолого–педагогическите умения на действащи или бъдещи учители. В двете магистърски програми доц. Табакова чете основни и избираеми курсове. От 1996 г. тя ръководи и СДК към ИФ на СУ „Св. Климент Охридски“.

В своята преподавателска дейност доц. Табакова използва и апробира съвременни дидактически технологии. Тя е търсен и авторитетен преподавател по проблемите на оценяването, прилагане на тестовите методи в обучението, дидактическите проблеми на

историята и др. Притежаваната от нея социокултурна интелигентност и позволява да преподава с фокус на различни групи обучаеми: студенти и педагогически специалисти.

Логическо продължение на тази нейна преподавателска дейност са и ръководените от нея дипломанти. Научен ръководител е на четири дипломни тези за ОКС – „Магистър“.

IV. Оценка на основните научни приноси

Двата труда, с които доц. Кр. Табакова се представя на конкурса са:

1. „Учебникът по история – дидактически аспекти“.

В него се извършва теоретичен анализ на функциите и значимостта на училищния учебник. Акцентът на изследването е поставен върху учебници по история, утвърдени през последните 12 години, в сравнителен план с тези от преди приемането на ДОИ за учебно съдържание и учебните програми (2000-2001 г.). Представената експертна оценка е значима, предвид, реформата в училищното образование, ориентирана към европейската парадигма за „Учене през целия живот“ и тезите на програма 2020.

Като приносен момент се откроява търсената обратна и съществена връзка между ДОИ за учебно съдържание, учебните програми и учебникът, като дидактическо средство. Само детайлното им разглеждане (резултатите, от които могат да се видят във включените в приложенията таблици) позволява да се открие причината поради която, въпреки добрите учебни програми, резултатите по история, които се констатират в българското училище не могат да се приемат като кореспондиращи.

Авторката е достигнала до извода, че отсъствието на очаквани резултати от учебните програми, които не намират отражение в учебниците, е причина за невъзможността да се развиват у ученика необходимите умения за рефлексия.

Сравнителният анализ и систематизирането на информацията, спрямо компонентите на училищния учебник, тяхната вътрешна класификация и йерархизиране, дава един важен ориентир както на бъдещите учители, така и на авторите и издателите на училищния учебник по история. Това е демонстрирано чрез привеждането на конкретни примери, което прави научното изследване достъпно за широк кръг читатели и най-вече за конкретния адресат – настоящи студенти в ИФ, потенциални учители.

Представени са традициите в разработването и издаването на учебници в някои от испаноезичните страни, както и съвременните тенденции в образователните политики на ЕС. Доц. Табакова търси съизмеримостта със състоянието на историческото училищно образование в България.

Налице е равнище на професионална култура на автора, основаващи се на: наблюденията, натрупани по време на провежданите хоспитации и държавни практики в продължение на две десетилетия, през които се осъществи реформа в историческото образование, която изисква промяна на образователната среда, промяна на ролята на учителя, прилагането на интерактивни технологии на форми и др.

Безспорно достойнство на изследването е, че текстът е написан четивно и разбираемо, научният апарат е изготвен коректно, с точни и пълни позовавания на вече постигнатото от страна на българските и чуждите изследователи.

2. „Методика на обучението по история“ – курс лекции

След повече от 35 години отново в ИФ на СУ „Св. Климент Охридски“ се издава курс от лекции по методика на обучението по история. Един твърде голям период на фона на динамично развиващия се свят, съотнесен със сферата на историческото образование.

Приносите могат да се разглеждат в два аспект:

- Познатите елементи от методиката на преподаване – цели, понятия, методи, форми, източници, оценяване и т.н. се разглеждат през призмата на вече постигнатото в европейски и транснационален контекст в началото на новото хилядолетие.
- Представянето на актуални частно дидактически подходи и методи, които чрез обучението на студентите ще доведат до промяна в процеса на преподаването по история в българското училище.

Специално внимание е отделено на процеса на оценяване и използването на интерактивни методи в обучението по история. Преосмислят се тези за значимостта на устната история и се представя съвременната методика на изучаване на историческите личности.

Актуалността и значимостта на научните приноси на кандидата за мен са безспорни. Предложената монография и лекционен курс притежават както теоретичен, така и практически принос и могат да се използват от широк кръг специалисти, работещи в областта на историческото образование.

Научните приноси на доц. д-р Табакова рефлексират представата ми за един иновативно – ориентиран тип преподавател, с установка за научна дейност интегрираща различни области на знанието. От представената документация за цитирания е налице фактор за разпространение на нейните авторски идеи, както в академичните среди, така и в педагогическата практика за устойчиво развитие.

Препоръки:

- Позволявам си да препоръчам на кандидата за академичната длъжност – „професор“ – да задълбочи своите научно – изследователски търсения в областта на стандартизацията: „стандарт – процес“ и „стандарт – резултат“ на учебника и учебното помагало, като дидактически средства. Безспорният и частнодидактически опит би бил полезен, спрямо разработването на качествени критерии и показатели за стандартизиране.
- Преподавателските и научни приноси на доц. Табакова могат да бъдат доразвити и концептуализирани в извеждането на теоретичен подход в областта на частнодидактическото знание по история, основаващ се на личностно – ориентираното знание на студента и неговата мотивационна дидактическа рефлексия за осъзнаване на историческите факти и проблеми.
- Научно ръководство на докторанти /независимо от отсъствието на акредитация по професионално направление – 1.3/, т.като нейният интегрален научно – изследователски опит би бил ценен за разработване на дисертационни теми и в сродни в ИФ и други факултети специалности в областта на глобалните изследвания /в областта на: гражданското образование; видове оценяване; стандартизация на учебници и учебни помагала/.

V. Заключение

Преподавателската и научна дейност на кандидатката и постигнатите от нея академични резултати ми дават основание убедено да препоръчам на уважаемото научно

жури да избере *доц. д-р Красимира Лазарова Табакова* за заемане на академичната длъжност “професор” в СУ „Св. Климент Охридски“ по: *професионално направление 1.3. Педагогика на обучението (Методика на обучението по история).*

София, 21.07.2013

Рецензент:

/проф. д-р Ирина Колева/